

Національний
банк України

Оцінка стану економіки під час війни за допомогою альтернативних джерел даних

попередні результати

Олександр Фарина, НБУ

Андрій Цапін, НБУ

1 червня 2023 року

Подяка

Ми вдячні:

- Kalle Kappner (Humboldt University) та Nikodem Szumilo (UCL) за допомогу зі збором та аналізом даних
- Учасникам семінарів та конференції, де було презентовано результати цього дослідження, за коментарі та зауваження
- **Усім хто захищає та підтримує Україну!**

Почався 16-ий місяць війни, яка триває 10-ий рік

- 2014: росія анексує Крим та окупує частини Донецької та Луганської областей
  - Макроекономічні дисбаланси
  - Інфляція досягає 60% (рік до року), рецесія, валютна та банківська кризи
  - В 2021 економічна активність наблизилась до довоєнних значень
- 2022: повномасштабне вторгнення
  - Активні військові дії
  - Зовнішня та внутрішня міграція
  - Зруйнована інфраструктура та виробничі потужності
  - Інфляція досягає $\approx 30\%$, послаблення обмінного курсу, фіскальний та зовнішній дефіцит
  - Економічна активність знизилась на $\approx 30\%$ в 2022 році згідно з ДССУ
- Безпрецедентні ефекти для локального, регіонального та глобального середовища
  - Розрив ланцюжків постачання, шоки цін на енергоносії, міграція, геополітична фрагментація, висока невизначеність

Мотивація

- Здійснення ефективної політики передбачає глибоке розуміння минулого, **сьогодення** та майбутнього
- Наукаст (*від англ. nowcast*) – оцінка поточного стану економіки (прогнозування сьогодення)
  - Важливий для полісімейкерів, адже офіційні статистичні дані важливих макроекономічних змінних (наприклад, ВВП, безробіття) публікуються зі значною затримкою та є низькочастотними
- Багата література по наукасту
  - Обробка даних, методи оцінювання, вибору моделей, оцінки якості прогнозу
  - Wańbura et al. (2013) узагальнює літературу по наукасту
- Виклики наявним підходам до наукасту в Україні в умовах війни
  - **Обмежені дані** – обмежений доступ до офіційних даних, отже наявні моделі не працюють
  - **Структурні зміни та зміна історичних кореляцій** – відсутній досвід впливу повномасштабної війни в історичних даних, отже виникають труднощі в оцінці якості прогнозу
  - **Регіональна гетерогенність впливу війни** – регіони з активними військовими діями постраждали більше

Що ми робимо:

Будуємо модель наукасту для оцінки стану економіки України після початку повномасштабної агресії росії проти України

- Дані:
  - Гугл тренди (Google trends)
  - Інтенсивність освітленості в нічний час (супутникові знімки)
  - Онлайн вакансії та заробітні плати
  - Дані касових операцій комерційних банків

- Високочастотна регіональна перспектива
  - Індекс виробництва базових галузей на щомісячній та регіональній основі для апроксимації економічної активності (замість ВВП)

- Методи
  - Метод головних компонент для панельних даних для різних джерел
  - «Батарея» моделей (фіксовані ефекти), специфікація яких передбачає випадкове включення та виключення незалежних змінних; контроль зміни історичних кореляцій; усереднення прогнозу

Основні результати

- Економічна активність в Україні знизилась вдвічі в березні 2022 року (до березня 2021) та на третину за 2022 рік (до 2021 року)
  - Оцінки відповідають офіційним попереднім оцінкам ВВП
  - Ефект повномасштабного вторгнення є дуже гетерогенним серед регіонів

Короткий огляд літератури

Наукаст – прогноз сьогодення

- Див. Wańbura et al. (2013) для детального огляду наявних підходів до наукасту
- Наукаст – емпіричні моделі, які відображають історичні взаємозв'язки
- **Основний принцип наукасту – використання усієї можливої інформації**

Основні напрямки та виклики для наукасту:

- Змішана частота даних, відсутні спостережень, «рвані» дані, висока просторовість даних
  - Динамічні факторні моделі (DFMs) (Giannone, Reichlin, and Small, 2008 and Evans, 2005), MIDAS та «bridge» моделі (Clements and Galvão, 2009, 2008)
- Вибір моделей та оцінка якості прогнозу
  - Статистичні критерії для вибору найкращої моделі (див., Voivin and Ng, 2006) та усереднення прогнозу для контролю чутливості моделей
  - Машинне навчання для тренування моделі та валідації результатів (наприклад, LASSO, elastic net, див. Zou and Hastie, 2005) через оцінку якості прогнозу на окремій вибірці в реальному часі (RMSE, MAE, etc.)

Наукаст економічної активності в Україні під час повномасштабної війни

Дивись Інфляційний звіт НБУ ([Липень, 2022, Бокс 3](#)) для огляду методів та особливостей наукасту ВВП під час війни в Національному банку України

- **Експертні оцінки змін економічної активності на секторальному та регіональному рівнях** (за допомогою високочастотних індикаторів: щодвотижневих оперативних опитуваннях підприємств, які НБУ проводив з березня по травень, кількості та обороті працюючих закладів ресторанного бізнесу, окремих найбільших торговельних мереж, кількості новобудов у продажу, обсягах виробництва та споживання електроенергії тощо)
- **Оцінки на основі щоквартальних опитувань щодо ділових очікувань підприємств** (НБУ розраховує агрегований індекс – Індекс ділових очікувань. Для цілей прогнозування ВВП і його складових за допомогою ARDL та VAR моделей відповіді підприємств агрегуються за методом головних компонент)
- **Апроксимація економічної активності за допомогою альтернативних джерел даних**
  - Цей проект
  - Дотичний проект Nikodem Szumilo (UCL), Kalle Kappner (Humboldt University), та Mihnea Constantinescu (NBU) ([VOX column](#))

Цільова змінна: Індекс виробництва базових галузей (ІВБГ)

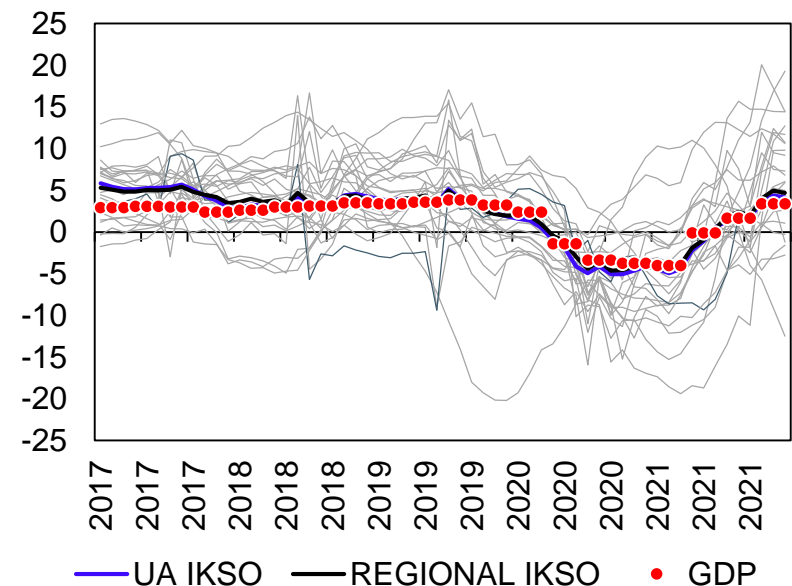
Індекс розраховується Національним банком України для оцінки економічної активності на щомісячній основі

- Покриває близько 50% сукупного ВВП
- 9 секторальних індексів, зважених за допомогою їх внеску у сукупну додану вартість
  - сільське господарство, промисловість (добувна, переробна, постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря), будівництво, торгівля (оптовий товарооборот та роздрібний товарооборот) та транспорт (вантажооборот та пасажирооборот)
- Значна відповідність динаміці ВВП, особливо у періоди криз

Ми розширюємо розрахунок індексу для врахування регіональних особливостей

- 23 регіони (без Криму, Севастополя, Донецької та Луганської областей)
- Деякі індекси є у вільному доступі, а деякі потребують «ручного» збору та апроксимації
- Індекси агреговано за допомогою структури сукупної додатної вартості

ІВБГ* та ВВП, річна зміна, %

* Розраховано як ковзке 12-тимісячне середнє річних змін індексу для імітації ВВП

Нотатка: сірі криві відображають ІВБГ для окремих регіонів

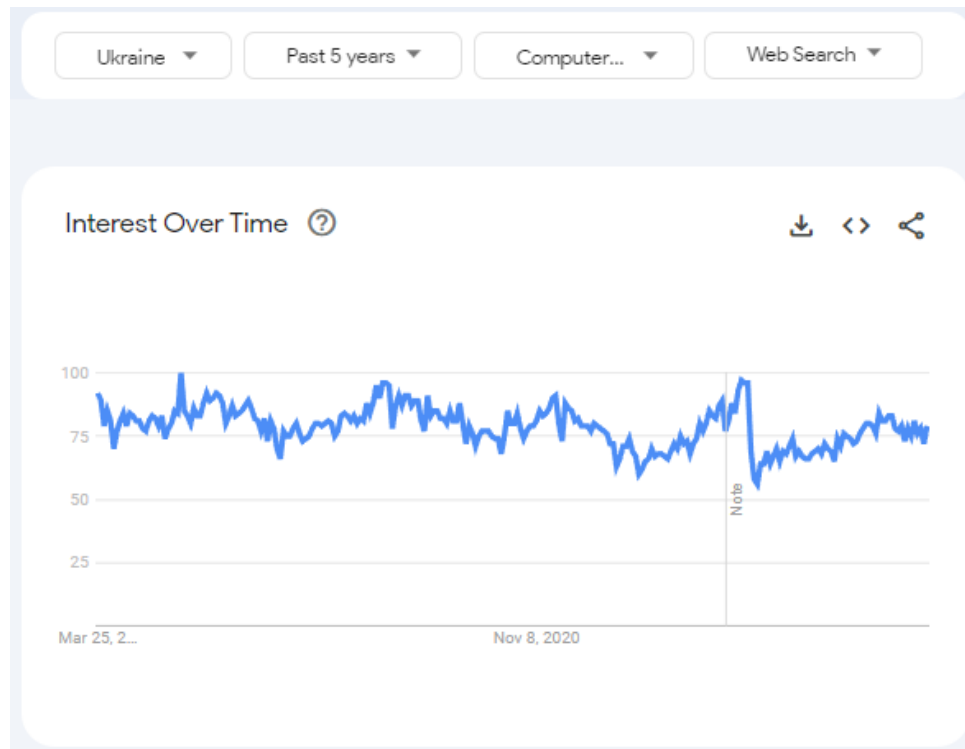
Вхідні дані

- Тренди пошукових запитів гугл
  - Джерело: Google
  - Метод головних компонент для 25 категорій на регіональному рівні
  - Корисно для наукасту: Choi and Varian (2009), Choi and Varian (2012), Woloszko (2020)
- Ступінь освітленості в нічний час
  - Джерело: NASA
  - Стандартне відхилення інтенсивності освітленості пікселів в межах регіону (краще відображає зміни економічної активності порівняно з середнім значенням інтенсивності освітленості пікселів)
  - Корисно для наукасту: Henderson, J. V., Storeygard, A., Weil, D. N. (2012)
- Online vacancies and wages
  - Джерело: Work.ua
  - Метод головних компонент для 28 категорій робіт на регіональному рівні
  - Заробітні плати дефльовано на регіональний ІСЦ
  - Корисно для наукасту: Štefánik, Lyócsa, and Bilka (2022)
- Commercial banks' cash and non-cash transactions
  - Джерело: NBU (обмежений доступ)
  - Метод головних компонент для 29 типів операційна регіональному рівні
  - Дефльовано на регіональний ІСЦ
  - Корисно для наукасту: Aprigliano, V., Ardizzi, G., Monteforte, L. (2019)

Тренди гугл

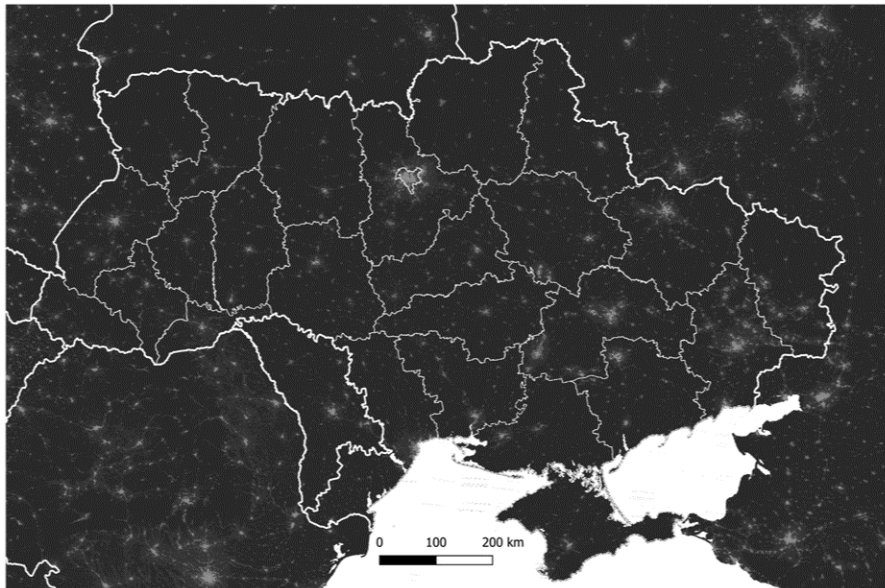
- Google пропонує індекс для вимірювання пошукових запитів за окремими фразами/темами/категоріями

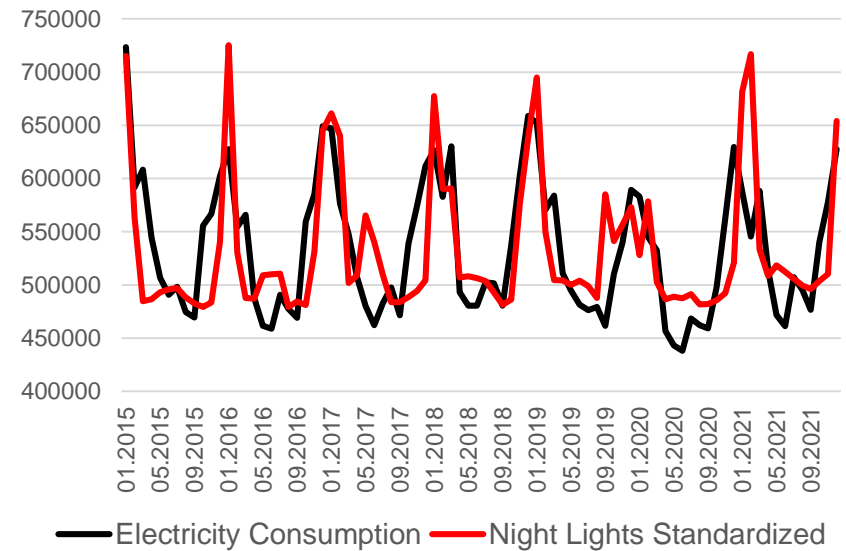
- 1 Arts & Entertainment
- 2 Autos & Vehicles
- 3 Beauty & Fitness
- 4 Books & Literature
- 5 Business & Industrial
- 6 Computers & Electronics
- 7 Finance
- 8 Food & Drink
- 9 Games
- 10 Health
- 11 Hobbies & Leisure
- 12 Home & Garden
- 13 Internet & Telecom
- 14 Jobs & Education
- 15 Law & Government
- 16 News
- 17 Online Communities
- 18 People & Society
- 19 Pets & Animals
- 20 Real Estate
- 21 Reference
- 22 Science
- 23 Shopping
- 24 Sports
- 25 Travel

Інтенсивність нічної освітленості

- Інтенсивність освітленості в 2012 (NASA Black Marble)

- Освітленість та споживання електроенергії

Night light intensity data is standardized to have the same mean and standard deviation as electricity consumption for comparison purposes

Salary statistics

Current figures

Change in salary

Jobs and resumes

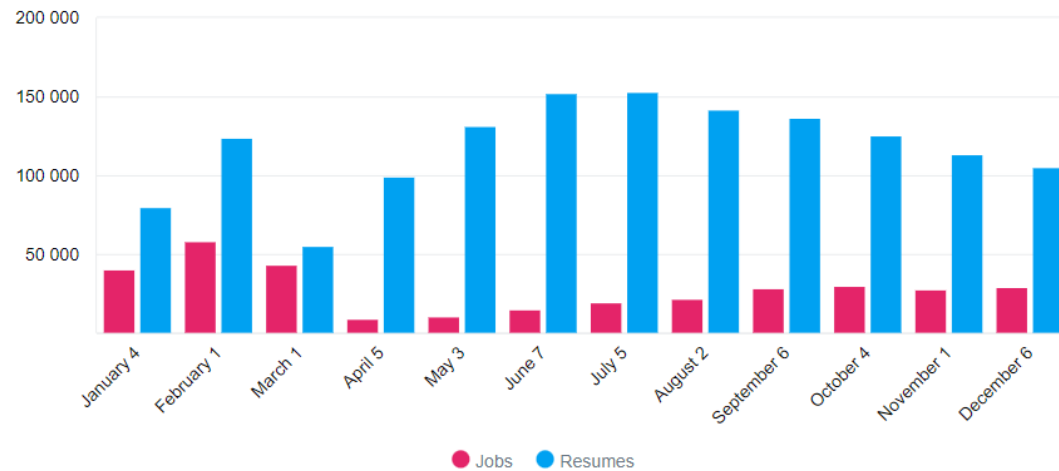
in Ukraine

all

2022

new this week

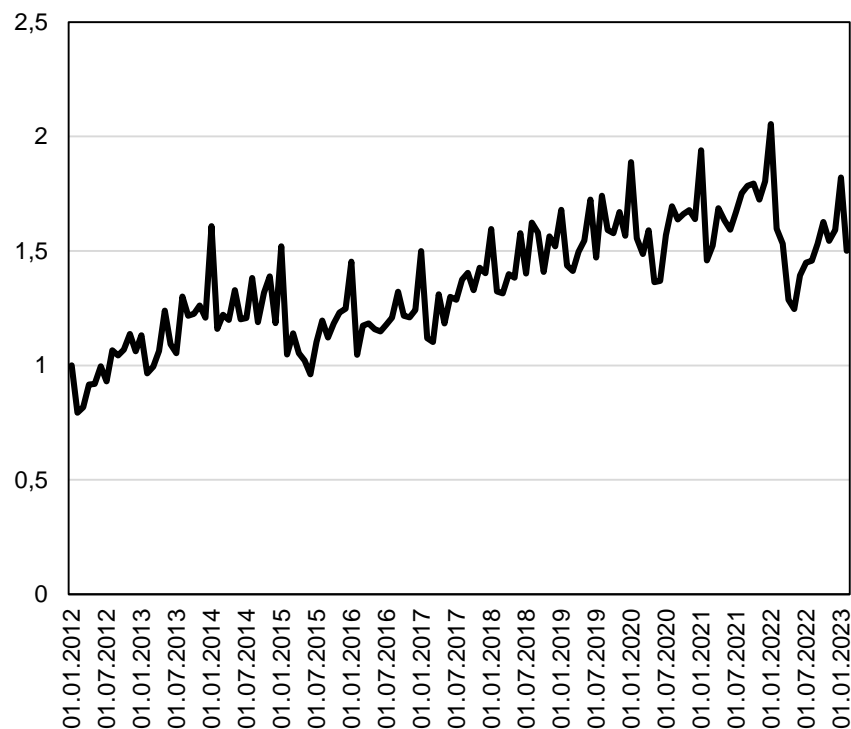
Number of jobs and resumes in Ukraine. Over 2022 year. New this week

> [Data in the table](#)

Касові операції банків

Total UA-wide transactions, deflated,
2012m1=1

- 1 Receipt of trade revenue
- 2 Income from all types of services
- 3 Collection of taxes and fees
- 4 Inflow of cash to repay loans
- 5 Receipts to accounts based on deposits of individuals
- 6 Income from postal companies
- 7 Receipts using payment cards
- 8 Proceeds from the sale of foreign currency
- 9 Other income
- 10 Balance of cash registers in banks at the beginning of the reporting period
- 11 Inflow of cash into the operating cash register
- 12 Movement of cash in the revolving cash register
- 13 Issuance of payments related to the payment of labor and scholarships
- 14 Issuance of loans in cash
- 15 Issuance for the purchase of agricultural products
- 16 Issuance for payment of pensions, benefits and insurance compensations
- 17 Issuance for purchase goods , payment for services and for work performed
- 18 Withdrawal from accounts based on deposits of individuals
- 19 Issuance for purchased foreign currency
- 20 Disbursements using payment cards
- 21 Issuance for other purposes
- 22 Balance of operating cash in banks at the end of the reporting period
- 23 Transfer of cash by banks to cash registers of institutions of the National Bank of Ukraine
- 24 wages , other types of remuneration of workers and employees, income entrepreneurs
- 25 revenues from delivered agricultural products and products of their processing
- 26 pensions and benefits
- 27 other sums
- 28 Non- cash payments using payment cards
- 29 Non- cash settlements of individuals for goods, services and other transfers

Основні проблеми з даними

- Регіональна та секторальна волатильність
  - Вищий рівень дезагрегації створює більшу волатильність даних
  - **Рішення:** нормалізувати дані на середнє та стандартне відхилення по регіонам
- Зміни в історичних кореляціях
  - Тоді як деякі вхідні дані мали історично обернену кореляцію з ІВБГ, після повномасштабного вторгнення більшість індикаторів значно знизилися
  - Приклад зміни історичних кореляцій: під час COVID-19 пошукові запити в категорії «ігри» збільшилися – відповідно модель ідентифікує обернену кореляцію (більше ігор – криза). Проте під час повномасштабного вторгнення усі пошукові запити впали, тож модель буде ідентифікувати економічне зростання, а не спад
  - **Рішення:** «батарея» моделей, які специфіковано випадково включаючи та виключаючи незалежні змінні. Після цього очищення специфікацій, що містять обернені кореляції.
- Мультиколінеарність
  - Не велика проблема в «спокійні» часи, проте посилює чутливість прогнозу у випадку значних шоків
  - **Рішення:** метод головних компонент для окремих груп даних, контроль оберненої кореляції
- Анекстовані та окуповані регіони
  - Волатильні на історичному проміжку (патерни відмінні від інших регіонів)
  - Погане представлення регіонів у work.ua, google trends
  - **Рішення:** не враховувати регіони для оцінки

Метод оцінки

- Панельні дані з фіксованими ефектами. Вибірка: 2017m1 – 2021m12, 23 регіони

$$IKSO_{i,t} = a_1 Google_{i,t} + a_2 Light_{i,t} + a_3 Vacancy_{i,t} + a_4 Wage_{i,t} + a_5 Cash_{i,t} + \epsilon_i + \varepsilon_{i,t}$$

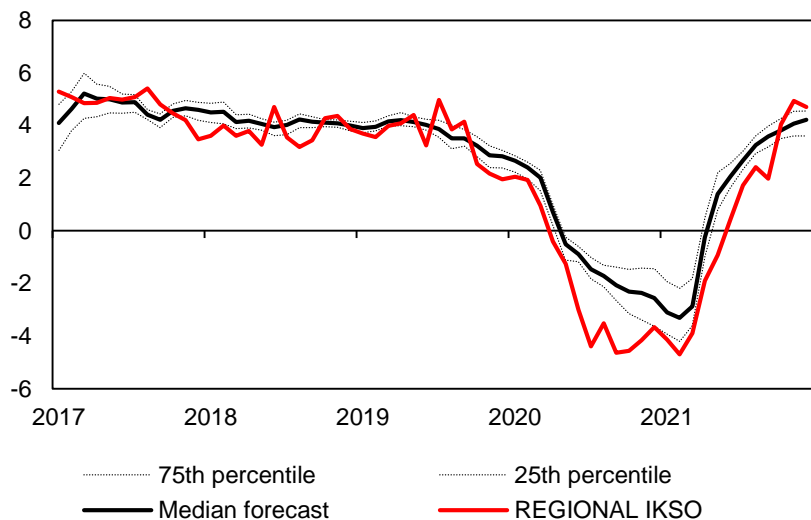
- де *Google*, *Vacancy*, *Wage*, and *Cash* головні компоненти (до 3-х) груп змінних гугл трендів, онлайн вакансій та заробітних плат, касових операцій банків
  - Квадратичні значення змінних додано до специфікацій для врахування потенційної нелінійності від напрямку та розміру шоку
  - Для оцінки: 12-тимісячна ковзка середня річних змін індексу
  - Для наукасту: зміна рік до року
- «Батарейя» моделей, специфікованих випадковим чином
    - Оцінка 1 млн моделей випадково включаючи та виключаючи регресори
    - Вибір моделей, де не спостерігається зміни історичних кореляцій після повномасштабного вторгнення
      - Припущення: економічна активність регіонах, які найбільше постраждали, повинна знизитися
    - Вибір 10% найкращих моделей (на основі якості прогнозу в межах вибірка)
    - Усереднення прогнозу обраних моделей (середнє, 25th та 75th перцентиль для інтервалів довіри)
    - Зважування прогнозів моделей на основі якості прогнозу за межами вибірки

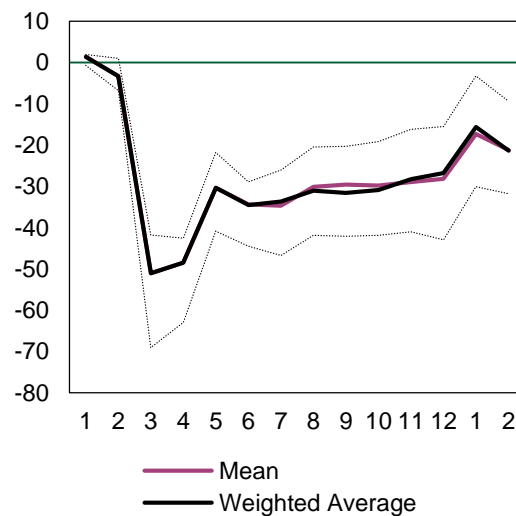
Results

- Близько 2700 обраних моделей з максимальним $R^2 = 41\%$
  - Гугл тренди в 42% обраних моделей
  - Інтенсивність освітленості – 60%
  - Онлайн вакансії – 97%
  - Онлайн заробітні плати – 18%
  - Касові операції банків – 93%

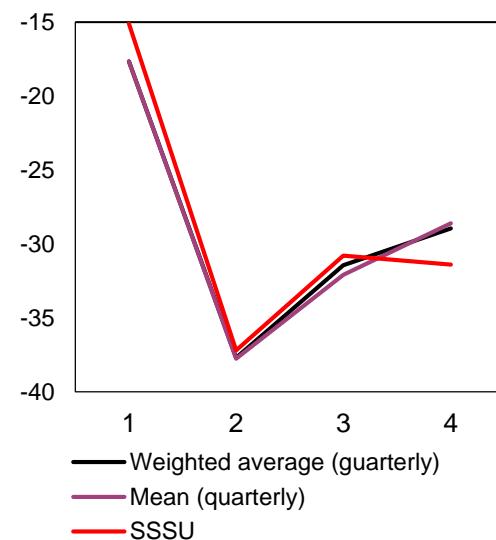
Історична якість прогнозу*

Місячний наукаст 2022**

Квартальний наукаст***

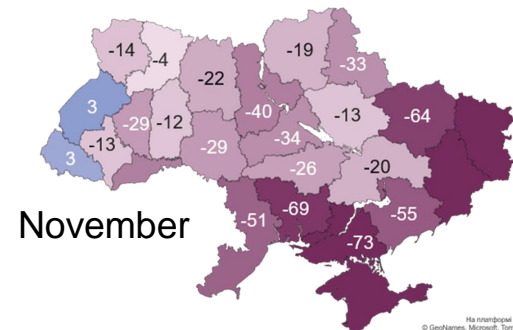
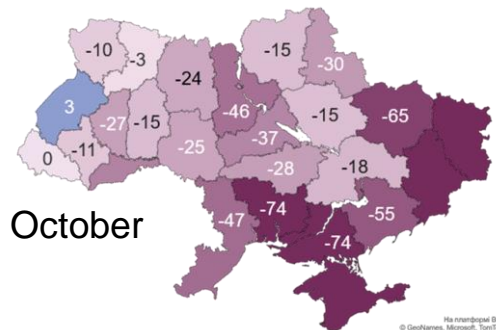
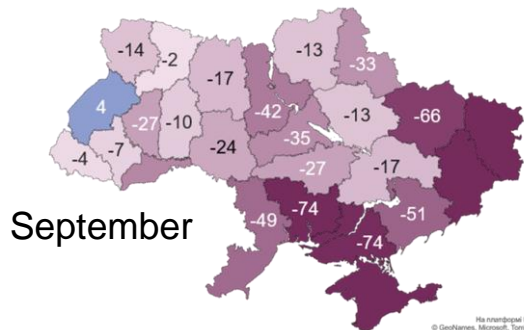
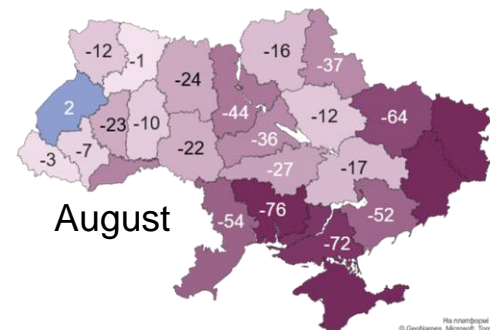
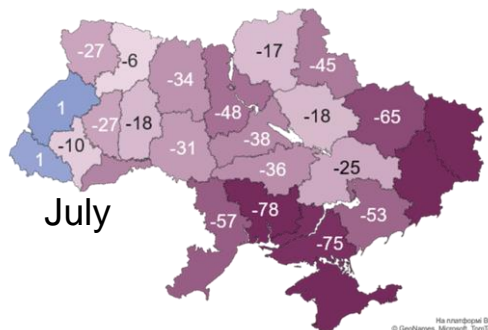
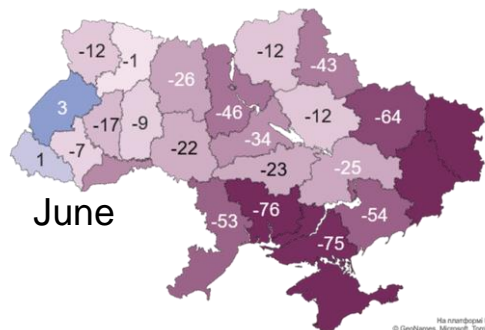
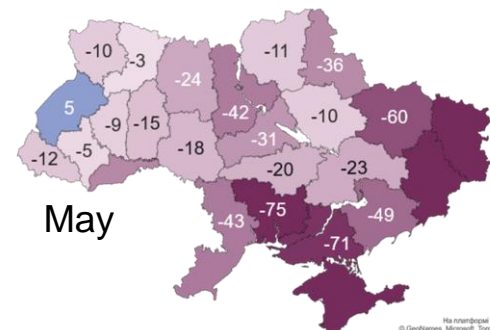
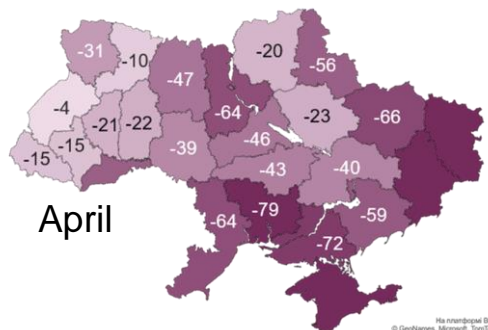
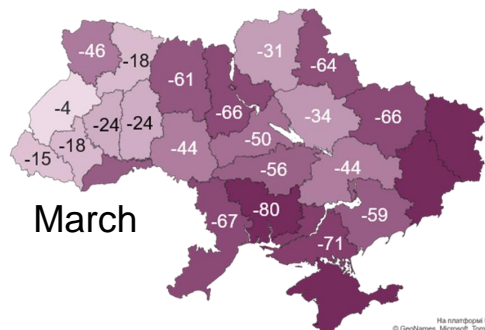

*Ковзке 12-тимісячне середнє річних змін для імітації ВВП

** Зміни до відповідного місяця попереднього року

*** Зміни до відповідного кварталу попереднього року

Регіональний наукаст

Підсумки

- Ми пропонуємо модель наукасту для оцінки економічної активності в Україні після повномасштабного вторгнення росії в умовах обмежених даних, безпрецедентного шоку, а також регіональної гетерогенності
  - Альтернативні джерела даних є корисними для наукасту навіть в екстремальних умовах та здатні відобразити вплив значного шоку, який не спостерігався в минулому
  - Використання «батареї» моделей, специфікованих випадковим чином, дозволяє контролювати оцінки на зміну історичних кореляцій та врахувати чутливість та невизначеність оцінок

Національний
банк України

[Web](#) ▪ [Facebook](#) ▪ [Twitter](#) ▪ [Flickr](#) ▪ [Youtube](#) ▪ [Instagram](#)